

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

3. Super illud (Deinde, &c.) Vbi, præcipitur, ut tot Missæ celebrentur, quot requirit quantitas eleemosynæ.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

cum hæc causa sit commissæ Episcopis, & Generalibus sub nomine dignitatis, non est electa industria personæ, & cum commissæ sit iis omnibus in futurum, est potestas ordinaria, atque adeo delegabilis. Ita Sanch. lib. 2. de matr. d. 40. n. 17. alique.

De oneribus Missarum ante Tridentinum.

7. Dubitabis secundò, an Episcopi, & Generales possint reducere ad minorem summam Missas, quæ fuerunt impositæ, seu relictæ ante Concilium Tridentinum. Diana p. 2. tract. 14. ref. 2. Marchinus de ord. tract. 3. p. 1. cep. 19. num. 3. 1. alique apud ipsos absolute respondent, posse, quia Decretum solum vetat, ne possint impositas post Concilium.

Sed enim vero hi Doctores debuerunt id addere, quod additur à Decreto, quod, dum vetat, ne possint impositas post Concilium, addit, absolute, quod nec possint impositas in limine foundationis. Si ergo hæc onera imposita fuerint in ipso initio foundationis, seu erectionis Beneficij, vel Capellanæ, & non processu temporis, (quod secundum potuit evenire, si quando, auctis v. g. redditibus, aucta fuissent ab Episcopo & illa onera) non possunt ab Episcopo, & Generalibus reduci, quamvis fuerint imposita ante Concilium. Verba absoluta Decreti allata supra §. 1. n. 7. sunt huiusmodi. *Ne Episcopus, aut Generalis, reducat onera Missarum celebrandarum, aut post Concilium Tridentinum imposita, aut in limine foundationis.*

8. Relicta in ultimis voluntatibus, ac testamentis per modum legati, si fuerint acceptata ante Tridentinum, poterunt etiam à dictis reduci, quia solum Beneficia, & Capellanæ propriè dicuntur habere limen foundationis, non autem mera legata: At vero si ejusmodi legata, vel quæcumque elemosyna manualis sint acceptata post Tridentinum, reduci non poterunt, quia de acceptatis post Tridentinum Congregatio universaliter loquitur sub nomine oneris Missarum, talia autem legata, vel elemosyna onus certum est.

Modus reducendi prædicta acceptata ante Tridentinum, est idem, de quo modo diximus n. 6.

Vnum denique addo, quod si Episcopus impetraret privilegium reducendionera suæ Diocesis, offer etiam reducere onera suscepta à Regularibus. Ratio est, quia etiam hæc sunt onera suæ Diocesis, licet non suæ subjectionis. Adde quod sicut in iure Clem. de Testamentis, Ordinarius loci exigit ab Religiosis exemptis rationem de executionibus testamentorum, atque adeo in hac re subsunt dicti Regulares Episcopo: ita in eadem re ejusdem privilegio frui convenientissimum est.

De oneribus Missarum nondum acceptatis.

9. Dubitabis terciò, An Episcopis liceat moderari Missas alicui Ecclesiæ, sive ante, sive post Tridentinum relictas, nondum tamen, sive ob tenuitatem elemosynæ, sive ob aliam causam, ab eadem Ecclesiâ acceptatas.

Respondeo, non esse improbabile licere. Ita Marchinus d. num. 32. Ratio est, quia decretum vetat, ne Episcopi moderentur onera Missarum imposita, at onus nondum acceptatum, non dicitur propriè fuisse impositum.

10. Rogas: legatum Missarum frequenter non est relictum Ecclesiæ immediate, sed alicui Sacerdoti nominando, sive ab Episcopo, sive etiam à persona seculari, seu fideicommissario iuxta dispositionem testatoris. Iam potest contingere, Primò, quod ipso initio Sacerdos primus nominatus non acceptet tale legatum. Secundò, quod hic primus Sacerdos acceptet quidem, verum, hoc mortuo, secundus nominatus, propter tenuitatem legati fortasse supervenientem accepta recuset. Rogas, inquam, est ne probabile in utroque hoc casu, Episcopo licere Missas ex prædicto legato dispositas moderari ex eo, quia sunt acceptatæ?

Respondeo in priore eventu probabile esse, quia vere onus nondum est impositum, cum nondum legatum sit acceptatum. In posteriore eventum, nequaquam licere; idque propter rationem, quia fuit acceptatum per primum legatum, atque adeo onus simpliciter fuit impositum, enim non acceptatio secundi Sacerdotis potest fuisse acceptata.

De iustis causis reducendi.

11. Dubitabis Quartò, quænam iudicanda sunt causæ, propter quas legitime fiat à Sacra Congregatione Cardinalium ejusmodi Missarum moderatio, deo cum March. de ord. tract. 3. p. 2. c. 19. n. 26. effectus, vel similes. Primò, si lapsu temporis redoluerint Ecclesiæ, seu Conventus sint imminuti. Secundò, pensæ maiores nunc fiant in pertinentibus ad Missam quam antea, puta in expensis paramentis, vino, & aliis similibus. Terziò, si numerus Religiosorum notabiliter minor, unde non valent integro numero satisfacere, & ex alia parte non possint augere numerum ob defectum elemosynarum. Quartò, si elemosyna relictæ sit valde tenuis. Quintò, si missæ pertinent ad vicarium, & cultum Sacerdotis, sint maiora, quam antea, quando fundata est Missa. Si ad refectendum Molendinum v. g. vel domum, fructus pro Missis solvendi sunt, factæ sint extraneæ expensæ, vel ad litigandum, &c.

12. Illud notat rectè Navarrus de Miss. c. 1. n. 9. & conf. 11. per totum, facilius posse minus Missas habere in sua fundatione relictas, quam illas, quæ determinatis Capellis sunt affixæ, & facilius item antiquas quam recentiores acceptatas. Ratio est, quia & illa illud dat sine dubio maiorem facilitatem, & in antiquioribus inveniri possunt prædictæ causæ iustæ, hoc est, numerus Sacerdotum diminutus, redditus attenuati, pretia, &c.

Porro talis reductionis Praxis, qua in hac re hæc Congregatio utitur, videatur si est optum apud Legatum. v. Missa n. 31. Legem item Bordonum ref. 3. n. 43. qui rectè admonet in legato simpliciter Missarum Sacram Congregat. concedere quidem reductionem, vero in legato conventionali, quia hoc factum est, quo intercessit conventio partium.

§. III. Super illud §. 1. numer. 8.

Deinde, &c.

Vbi

Præcipitur, ut tot Missæ celebrentur, quot requiratur quantitas Elemosynæ.

1. Petrus offert stipem decem v. g. Iuliorum Sacerdoti, vel Ecclesiæ, ut viginti Missas pro ipso celebrentur. Accipiant ij, sed deinde vellent solum celebrare Missas decem, vel propter alias rationes, vel quia vident eam elemosynam esse pro viginti Missis valde exigentiam, possuntne id rita conscientia; Responderet Congregatio, dicto num. octavo, non possit sed debet celebrare Missas præscriptas.

2. Et quia quæsitum primò fuit, An celebrarentur Missæ, præscriptæ ab offerente elemosynam, præscriptæ ab Ordinario? Respondit eadem Sacra Congregatio dicto §. 1. n. 31. Si offerens præscripserit Missas esse celebrandas, si non præscripserit, esse celebrandas præscriptionem Ordinarii, juxta morem Regionis, &c., vel faciendam.

3. Quæsitum fuit rursus, An Sacerdos si elemosynam non sufficientem pro tot Missis, eam tamen pro se recipiat, possit deinde pauciores celebrare; Responderet ibid. n. 32. Non posse.

4. Quæritur præterea, An Sacerdotes, qui obstrin-
guntur ratione Capellanæ, vel simili ad Missam possint
manuale elemosynam recipere, & unica Missa utri-
que obligationi satisfacere? Respondit *ibid.* num. 33. ne-
quaquam posse.

5. Quæritur denique fuit, posito quod Testator dis-
ponat, ut celebrentur tot determinatæ Missæ, v.g. cen-
tum, nec præscribat elemosynam, An Hæredes possint
sibi beneficium tradere, An potius sit ab Ordinario præ-
scribenda, Respondit *ibid.* num. 34. ab Ordinario præ-
scribendam, juxta morem Regionis.

Unica Missa an pluribus obligationibus ex Iustitia satis-
fieri possit

6. Ut autem prædicta clarius constant. Dubitabis,
Primo, An possit Sacerdos una Missa satisfacere pluri-
bus obligationibus ex Iustitia, accipiendo v.g. unum Ju-
lianum à Petro, & alium à Paulo, Missæque unicæ, utrique
satis facere?

7. Respondeo. Aliqui secluso scandalo, olim, conce-
debant, ac notanter Auctores non nomino, quia si
Sacerdos de Sacrament. d. 36. sect. 2. §. Dico quarto, allerit se
namquam Auctorem pro hac sententia legisse, nec ego
legi. Fundabantur autem, ejusmodi innominatè in infi-
nito valore Missæ, qui si pluribus applicetur, nullus,
posito quod sit infinitus, detrimentum ex consortio
alterius patitur. Sed profecto alij apud Suar. & Vasq.
citatòs à Marchino de ord. tract. 3. p. 2. cap. 5. à num. 1. i.
contantium docebant, & merito, quia talis valor infi-
nitus non est, ut vidimus supra lib. 2. cap. 2. §. 1. à num. 4.
Adde, quod sequeretur, pro una Missa, posse Sacerdo-
tem Inios decem, centum, mille, &c. à totidem Missam
exposcentibus accipere, quod à sensu omnium fidelium
abhorret.

Hæc olim. Nunc verò jam id fieri non posse, præcipit
Sacra Congregatio, ut prodo vidimus.

8. Rogas, quid si aliqui sequentes opinionem eor-
um, qui eam infinitatem Sacrificii concedunt, dent
singuli integra stipendia, & sint contenti unica Missa,
licet Sacerdoti illis acquiescere? Respondet cum
March. *ibid.* cap. 16. num. 4. Licetbit quia volenti non
fit iniuria. In illis, ut id Sacra Congregatio vetat. Re-
spondeo, Sacra Congregatio supponit offerentes elemo-
synam esse invidios: cæterum si consentiant, erit pe-
nitentia de se si ex mera liberalitate pinguem elemosynam
elargiantur.

Nota tamen, consensum hunc non posse dari, nisi ab
illis pro quibus Missa debet offerri, non à reo ab hære-
ticis, legatis, aut alienis voluntatis exequutoribus, si
quidem ij domini non sunt, sed Ministri.

Unica Missa an pluribus obligationibus, quarum una sit
ex iustitia, altera nequaquam, vel quarum
utraque sit non iustitia, satisfiat.

9. Dubitabis Secundò, an quod negavimus de obli-
gationibus Iustitiæ, concedere possimus de cæteris obli-
gationibus, quæ Iustitiæ non sunt? Accipit v.g. ex una
parte Sacerdos elemosynam à Petro, ut pro ipso unam
Missam offerat, ex alia parte idem Sacerdos ex liberali-
tate, vel charitate, vel alio titulo, qui non sit Iustitiæ,
promittit Paulo unam Missam, poteritne unica Missa
Petro, & Paulo satisfacere? Idem est, si pro nullo inter-
cedat titulus Iustitiæ, sed tum Petro, tum Paulo v.g.
debet Sacerdos ex Charitate, vel promissione, pote-
ritne unicam Missam pro utroque offerre, & sic duas
obligationes adimplere?

10. Respondeo: Marchinus de ord. tract. 3. p. 2. c. 17.
etiam post prædicta Congregationis Decreta conce-
dit. Fundatur in prædicto valore infinito, quem ipse
in Missa mordicus cognoscit. Cum igitur illi, qui de-
bit stipem, jam applicetur Missa conqueri rationabi-
liter non potest, si applicetur & alteri, ex cujus ap-
plicationis consortio detrimentum non patitur, Missa,
enim, inquit, instar Candelæ accensæ est, quæ tam uni quam
multis æquale lumen impertit.

11. Nihilominus audiendus non est, Tum quia non est
vera ea sententia de valoris infinitate in actu secundo,
modo supra lib. 1. cap. 2. §. 1. num. 6. applicato. Tum quia
sequeretur, posse etiam id fieri in obligationibus Iustitiæ,
quod tamen omnes, & ipse etiam Marchinus, ut pa. Jo
ante n. 7. vidimus negat, & solidam distantiam affer-
re, quamvis contendat, non potest. Tum denique quia
Sacra Congregatio licet explicitè loquatur de pluribus
obligationibus Iustitiæ, tamen etiam de aliis obligatio-
nibus implicitè loqui ex ipso contextu, non obicere
colligimus.

Nequè valet dicere, satis esse, quod ea sententia de
infinitate valoris, probabilis sit, ut illam sequi in or-
dine ad Praxim valeamus: non valet, inquam, quia
putamus eam sententiam non esse probabilem, sed vero
incertam, ac valde dubiam, ut loco citato, breviter in-
nuimus.

12. Quid de Voto? Vovit v.g. Sacerdos, si salutem
sui Patris impetraverit, celebraturum in actionem gra-
tiarum Missam, poteritne illam ex stipendio accipere al-
teri dare? Posse alicui videbitur, quia petens ex stipen-
dio Missam, solum petit impetrationem, & Satisfactio-
nem quam jam leatur: cum Votum Sacerdotem obli-
gaverit solum ad reddendas Deo laudes, quas jam
Deo dat, etiam accipere pro dicta Impetratione, & Sa-
tisfactione stipendio.

Dico tamen, non posse. Ratio non est ducenda ab
his Decretis Sacræ Congregationis, possit enim respon-
deri, hæc Decreta solum vetare ne duplex stipendium
accipiat pro fructu Missæ, qui consistit in Impetra-
tione, & Satisfactione, & quem totum solent petere,
& velle qui Missas exposcunt: at in casu nostro hic
fructus jam uni tantummodo datur: & solum additur
gratiarum actio pro beneficio accepto, quæ nihil tol-
lit de fructu toto, qui illi uni, applicatur. Ratio igitur
erit, quia qui vovit absolute Deo Missam, illam-
que ex voto celebrat, totam Missam à se regulariter
abdicat, Deoque veluti dat, non ergo illam, alteri
dare potest. Dixi, regulariter, nam si solum voveres
celebrare Sacerdotem in Dei laudem, reservando tibi po-
testatem applicandi fructum alteri, qui sit petentis,
tunc non repugno, posse id fieri, quia tunc Votum
non cadit super Missæ fructum, de quo disputamus,
& quod totum regulariter exigunt, qui Missam po-
stulant.

Propter Paupertatem, an excedi valeat commune stipen-
dium Missæ: & obiter, An stipendium
Missæ possit remitti.

13. Dubitabis tertio. An aliquando, pro una Missa
plura integra, vel non integra stipendia accipi propter
paupertatem possint?

Respondeo Quidquid olim dixerint, Sotus, Beia, Ro-
liq. Nugnus, alique apud Dian. p. 2. tract. 14. res. 8. citatè
non possunt. Ita Suar. Vasq. Lessius, Azor, alique
apud Delugo de Euch. disp. 2.1. sect. 2. n. 27. Ratio (præ-
ter Decretum hoc Sacræ Congregationis) est clara,
quia paupertas non dat ius accipiendi rem alienam
(seclusa extrema necessitate, quando res aliena non
est, in qua tamen necessitate, per alias orationes com-
pensati debere putat Lezzana v. Missa, num. 28.
& 29.) nec dat ius transgrediendi leges taxantes rerum
pretia. Hoc autem, de quo loquitur, licet non sit pro-
priè Missæ pretium, est tamen ad illius instar, ut ex dictis
constat.

Ille certè, vel scrupulus fuit, vel avaritia, quando
quidam Sacerdos totum Missæ stipendium, hoc est
integrum Iulium, ideo à paupere vidua exposcebat,
quod diceret se remittere non posse, stante tali Missæ
taxato stipendio. Verum licet possis taxam integram
elemo

elemosynam exigere, at liberaliter remittere, vel ex integro, vel ea parte etiam potes; nunquam enim Sacra Congregatio, vel Episcopus remissionem prohibuit: & taxa solum est, ne ex vi stipendij ipsa excedatur, non vero, ne remittatur: Dico (ex vi stipendij) nam nec prohibuit à sponte offerentibus, te posse taxato majus accipere, prohibuisset enim pietatis, & liberalitatis officia.

Pro Officiatura, & Intentione, an duplex stipendium recipi possit.

14. Dubitabis quartò, An liceat Sacerdoti accipere duplicem elemosynam, alteram pro præsentia, seu quam vocant Officiaturam, alteram pro intentione seu Applicatione.

Respondet quando constat petentem Missam, dato stipendio, etiam integro, solum voluisse præsentiam, potes accipere aliud integrum stipendium pro Applicatione, & è contrario, id quod licet Gavantus in rubr. Miss. p. 3. tit. 12. num. 5. & Barbosa de offic. Paroch. c. 1. n. 11. alique negaverint, tamen probabilius Suar. de Sacram. disp. 86. sect. 3. Valquez de Euch. 234. c. 4. immo & Delugo de Euch. disp. 21. sect. 1. n. 21. qui post hoc Decretum Sacre Congregationis scripsit, alique concedunt. Ratio est, quia stipendium pro præsentia, recipitur propter laborem extrinsecum Missæ, quo in tali loco, vel tempore Missa assumitur celebranda: stipendium vero pro Applicatione, pro ipso Sacrificio, eo modo, quo supra §. 1. num. 2. fieri sine labe Simonie posse docuimus.

Ad Decretum Sacre Congregationis, quatenus videtur esse contra nos, respondebitur mox n. 35.

Vnde conciliatur quod petens Missam velit præsentiam, vel applicationem, an potius Vtrunque.

15. Quæstio ergo sperest dumtaxat, ecquando nam, si forte verba sint dubia, petitionem esse de sola præsentia, & non de Applicatione, vel contra, iudicandum sit?

Dico. Si petitio, vel institutio Missæ in hunc, vel similem modum cum mentione finis, & etiam loci, vel temporis efformetur. *Volo, seu lego, ut Missa in tali Altari, vel templo celebranda quolibet Anno, Mense, Hebdomada pro anima mea, vel in remedium, seu refrigerium anime mee, vel in remissionem, seu satisfactionem delictorum meorum, vel ad intentionem meam, vel pro defunctis, &c.* Certum est ex March. de ord. 3. p. 2. c. 27. n. 1. petitionem non esse solum de Officiatura, sed esse etiam de Applicatione, ut ex se patet. Idem etiam puto, si dicat, *Volo ut celebrentur tot Missæ in Ecclesia mea sepultura, seu in qua ego sepultus fuero*; videtur enim tunc haberi respectus ad satisfactionem in Purgatorio debitam à se, vel à suis.

16. Quod si petitio fiat cum mentione finis, sed non loci, seu temporis in hunc modum: *Volo ut celebrentur tot Missæ pro anima mea, vel pro defunctis, vel ad impetrandam salutem filij mei, &c.* Certum est ex eodem ibid. petitionem esse solum de Applicatione, ut etiam ex se patet: & in hoc casu, si alius à te petat solum præsentiam, idque tibi constet, ut solent petere Moniales, Confratres, immo & Parochi in quibusdam solemnitatibus, quando solum intendunt habere numerum Missarum pro commoditate audientium, poteris pro tali præsentia aliud stipendium accipere, quia id non recipis pro fructu Missæ, sed pro labore extrinsecuo ut dictum est, num. 14.

17. Denique, si petitio fiat cum mentione loci seu etiam temporis, sed citato, sive in hunc f. r. e. modum. *Institu in tali altari Capellanum, qui quotidie celebrare debeat. Aggravo Hæredem meum, ut in tali loco faciat celebrare tot Missas, Volo, ut celebrentur tot Missæ in Ecclesia Maiori, &c.* si, inquam, ita fiat petitio, ope-

rosam erit discernere, quid petatur.

18. Et Bonacina quidem de Sacram. disp. 4. q. 1. p. 1. num. 13. cum Barbo. tom. 2. de potest. Episc. assensu favente Delug. de Euch. disp. 2. i. sect. 1. n. 23. & alii asserunt peti tunc, & deberi etiam Applicationem, est, inquit, quia cum non constet contrarium, res admodum dubia, præsumendum est id quod muniter accedit, ut semper in rebus dubijs debet docet laq. Menoch lib. 1. de præsumpt. q. 10. m. 1. muniter autem petens Missam vult sibi illam confirmari, quia sic statuitur ab hoc Decreto Congregationis in ordine ad quantum dubium supra n. 8. & n. 33. à nobis allato.

19. Marchinus autem de ord. tr. 3. p. 2. c. 27. n. 3. tunc non peti, unde nec deberi hujusmodi Applicationem. Ratio est, inquit, quia non est onus grave intendendum, nisi clare constet. Ni constet enim, nisi conditio libertatis minime tale onus cognoscens de quod propositum mente retentum nihil extra addatur, l. quidquid astringenda ff. de verb. oblig. Immo lex mente Principis retenta ad nihil obligat. Cuius in dictis dispositionibus (quæ ad instar legum applicari solent, cum sint leges privatæ) de hoc non declarat, etiam si mente obligare voluisset, obligabit.

20. Verum enimvero, nisi in hoc casu, quando mentione finis, & linguis tres disponendi modos, & eulatis hujus modum nunquam dissolves.

Primus modus est, si absolute formata sit petitio seu dispositio sine ulla mentione loci, vel temporis, *volo seu lego, ut celebrentur tot Missæ.*

Secundus modus, est, si Petitio efformata fuerit, cum diti mentione loci: *Volo ut celebrentur tot Missæ in tali Altari, vel Ecclesia.*

Tertius cum mentione temporis, sic: *Volo ut celebrentur tot Missæ tali die v. g. Dominico, vel Luna, vel in S. Petri &c.* Idemque erit cum intentione loci finalis temporis, hoc modo: *Volo ut celebrentur tot Missæ in tali Ecclesia, tali die.* His positis.

21. Dico primò, si dispositio sit primo modo, id est, absolute, præsumendum esse peti, adeoque deberi Missæ applicationem dumtaxat. Ratio est, quia communiter, qui sic petit, pro se solum petit, adeo applicari sibi fructum Missæ requirit, & nihil aliud. Idem enim est, in communi loquendi more petere: *volo ut tot Missæ celebrentur, atque, Volo ut Missæ pro me celebrentur, & nihil aliud.* Si enim te conveniat, stipendiumque offerens, dicat, *Ad hunc Iulium pro una Missa, sanè nil aliud intelligit, nisi stipendium accipere ad dicendum Missam pro anima seu salute ipsius, atque id ita communiter esse ejusmodi elemosynas manualibus, mox cum Delugo dicam num. 27. ita igitur in dispositione, de qua loquimur.*

22. Dico secundò. Si dispositio sit secundo modo, hoc est, cum additione loci, nec sit alia circumstantia, quæ contrarium persuadeat, peti solum præsentiam. Ratio est ea, quam auctores secunde sententia rebus attulerunt, quia nimirum non de eo sine clausula fundamento onus mihi grave imponere. Adde quod ideo apponi videtur determinatio loci, ut vel hoc re locus afficiatur, vel ad alii commoditas fidelibus audiendi Missam. Ita communiter intendunt Confratres vel Moniales, quando petunt in suis Oratoriis Missas celebrari; intendunt enim dumtaxat frui commoditate audiendi Missam, & nihil ulterius, nihil igitur aliud debet.

Dictum autem est (nec sit alia circumstantia, quæ contrarium persuadeat) quia hæc maxime sunt argumenta ad implendas Fundatorum mentes, ut ex sequenti num. patebit clarius.

23. Dico tertio. Si dispositio sit tertio modo, id est, cum additione temporis (& idem est si finalis tempore addatur, & locus) erit iterum distinguendum.

dom. Si enim ex determinatione tali colligatur mens petentis Missam ferri in presentiam, hæc sola petetur: si ferri in Applicationem, petetur Applicatio. Dicitur ex- plico exemplis, ac proba. Si quis dicat, *velo ut dicatur in Missa singulis diebus Luna*, certè, quia dies hic est à devotione Fidelium assignatus ad orandum pro Defun- ctis, præsumitur dispositio esse, ut celebrentur Missæ pro illis, atque adeo petitionem esse de Applicatione. Si vero sic dicat, *VELO ut celebretur Missa die Dominico, seu die festivo*, vel *ut celebretur Missa die Dominico in tali Ecclesia*, videtur petitio solum esse regulariter de presentia, ut nimirum sit, in concursu populi commo- ditas audiendi Sacram Digni (regulariter,) quia potest contingere, ut ex circumstantiis colligatur, quod etiam in hoc secundo casu, exposcatur Applicatio. Ita esset, mea sententia, si diceret: *VELO, ut celebretur Missa die festivo Sancti mei nominis, seu Sancti mei Devoti*, tunc enim ex communiter accidentibus præsumitur Missam esse applicandam pro petente: communiter enim Fideles, die festivo proprii Sancti, totam vitam Missam cele- brant volunt.

24. Ad rationem in contrarium dictam n. 18. quatenus contra nos facere potest, Respondeo petentem fre- quenter velle Missæ applicationem, sed velle etiam ali- quando solum presentiam, & cultum Dei, idque esse frequentissimum in foundationibus Capellanarum, & Al- tariorum, in quibus fundatores magis insisterunt ad ho- morem Altaris, commoditatem populi, vel quid simile; quam ad suorum delictorum satisfactionem. Quare non (quot sententiam Grassi de Missæ celebr. conf. 3. tom. 1. de iohannis Delugo de Euch. d. 21. sect. 2. num. 42. dicen- tium cum, qui exposcit Missam, velle semper obligare Sacerdotem ad id, quod utilius est ipsi petenti. Non loquor, inquam horum sententiam; nisi enim petens aliquo tandem modo, se declarat, non est præsumen- dum id velle, quia de facto non totum id semper fideles intendunt, ut videmus, & confirmatur ex illo di- cto Surti tom. 4. de Relig. tr. 8. lib. 2. c. 17. n. 2. Hæc regula in omnibus maxime imponendis servanda est: si voluisset, expressisset.

Multo Minus placet Aloysius Riccius tom. 3. Praxis rerum quotidianarum. Eccl. for. res. 359. quod docet, quando tes- tator non designavit locum Missæ, quam legavit, de- bere celebrari in loco suæ sepulture. Minus, inquam, placet, quia quamvis hoc sit consulendum, tamen non debet obligare, quia dum testator locum non assignavit non præsumitur voluisse presentiam. Illud concederem Aloyso, si Testator sic disponat, *Eligo talem Ecclesiam pro sepultura, velens ut dicantur quotannis centum Missæ*: concederem, inquam, dici oportere in loco sepulture. Ita Portilla de duobus reg. v. Missa, n. 13. & in Resp. p. 2. c. 19. Ratio est, quia tanta coniunctio celebrationis sepulture, & dispositionis Missarum videtur persuadere, eam fuisse Testatoris voluntatem.

25. Ad confirmationem, nego, Congregationem esse contra nos, ipsa enim solum loquitur de iis, qui habent Capellaniam, legatum, vel salarium cum onere appli- candi pro Fundatore; non vero de iis, qui ad præsen- tiam solum obligantur; fuisset enim injustum, si iis qui præsentiam solum debent, & applicatio est sua, prohi- buisset, ne quod in sua est potestate, alius dare potuissent. Alios coniecturas, pro hac explicatione, lege, si placet, apud Delugo dispart. de Sacram. 21. sect. 1. num. 23. ut enim ponit de loco quæ huc reduci possent, vide infra cap. 5. §. 1.

Denique si omnibus expensis, res adhuc remanet du- bia, possessio v. detur esse pro fundatore, atque adeo illi debetur tum Presentiam, tum Applicationem. Lege Alphonsum de Leone de off. Cappel. quest. 8. sec. 8. Ita etiam laicæ lictinet Thom. Hurtados p. p. ref. mor. tr. 2. cap. 4. d. num. 135. docens, quando nihil exprimit petens Missam, semper præsumi (nisi contrarium constet utrumque pe- tere.

Dubium incidens de Hebdomadariis Ecclesiæ Cathedralis Neapolitana.

26. Ex dictis infero Aloysium Riccium in decis. p. 3. decis. 13. non statim debuisse damnare consuetudinem in Cathedrali Neapolitana, per quam Hebdomadarij celebrant ibi Sacram, sed applicant alteri, cui libuerit fructum Missæ: non, inquam, statim damnare debuisset; nam juxta prædicta considerandum erit, qua ratione, seu quibus verbis ibi fundatores eas Missas in instrumento foundationis disposuerunt, ut sic decet- neretur, approbandane esset illa consuetudo, an repro- banda?

27. At quid, si non extet tale instrumentum, seu scri- ptura, unde id ex ejus verbis dilucidari possit? Respon- deo ex Delugo de Euch. 21. sect. 1. num. 23. fin. qui fa- retur, quamvis in iis, qui dant elemosynas manuales pro Missis dicendis semper præsumitur eos velle applica- tionem: in beneficiis vero, vel aliis, in quibus obliga- tur Sacerdos ad celebrandum solum ob commoditatem eorum, qui audituri sunt Missam, facilius posse existi- mari quod sola Officiatura, non vero Applicatio re- quiratur. Hæc ille. Cui addi potest, in casu nullius scri- pturæ, maxime favere sanam populi, (notat idem Ricci- tom. 3. praxis rerum quotid. Eccl. ref. 366.) ipsam Sacerdo- rum praxim, ipsum exemplum prædecessorum, & simi- lia: Debebat ergo Riccius hæc omnia considerare, nam certè, si hæc favent dictis hebdomadariis, à sua con- suetudine dimovendi non sunt.

Aliquot quæstiones circa voluntates fundantium Missas.

28. Explicatio conjecturarum, de quibus hæcenus egimus circa Fundatorum voluntates, requirit, ut ad majorem legentium utilitatem sequentes has quæstiones dissolvamus.

Quæres enim 1. Si Fundator sic disponat, *Eligatur Sacerdos, qui quotidie celebrans oret pro anima mea*, obligabitur Sacerdos applicare Missam pro Fun- datore, an solum satis erit si pro Fundatore oret in Missa?

Respondeo. Certè posset sic intelligi, hæc enim duo applicare pro Fundatore Missam, & orare in Missa pro eodem, separabilia sunt: cum ergo unum solum exprimitur, non alius; in illud unum videbitur ali- cui cadere obligatio. Verum ex tanta conjunctione verborum celebrans oret, puto implicite utrumque vo- luisse Fundatorem, donec aliqua alia circumstantia con- trarium persuadeat.

29. Quæres secundò. Si fundator ita disponat, *Assi- gno hæc legatum ut Sacerdos celebret pro anima mea*, quot Missæ celebrandæ?

Respondeo, quot in ea Civitate celebrari solent in aliis similibus Foundationibus: Quod si in ea nulla alia, præter hanc, de qua dubitamus, appareant, arbitrio prudentis juxta amplitudinem, vel parvitatem elemo- synæ, aliisque circumstantias, res decernatur. Di- xi (in ea civitate) non autem dixi (in ea Diocesi) solet enim non raro evenire, ut multum dissimiles sint ejus- modi circumstantiæ, in ampla, & locuplete civi- tate, quam in parvo oppido, licet ejusdem Dio- cesis.

30. Adverto insuper aliud esse si sit fundatio Capella- niæ vel Beneficij, aliud, si sit merum legatum Missa- rum. In Capellania enim, & Beneficio propter alia onera Altaris, & officij, pinguius solet assignari stipendium Sacerdoti, quam in mero legato Missarum, pro quibus communiter solum dari consuevit stipendium, quod est inductum, vel taxatum in tali Diocesi.

31. Quæres tertio. Si fundator ita disponat, *Assigno hunc censum, ut Sacerdos teneatur assidue celebrare*: ce- lebrandumne huic erit quotidie, an satis erit frequen- ter dumtaxat? Respondeo. Censum in simul. 14. illud

(*assidue*) interpretatur, frequenter. At ex alia parte c. *Significatum de prabendis*, pro eodem accipitur quotidie & assidue. Melius igitur erit pendere, an census sit pinguis, an moderatus, an per similem censum in eo loco multæ, an paucæ Missæ celebrari solent; an sit Capellania, seu Beneficium, an metum legatum, his enim, & similibus consideratis illud à prudenti decernatur, quod verisimilius est Fundatoris fuisse voluntatem.

32. Quæres Quartò. Si Testator sic loquitur: *Sacerdos meus celebret per annum integrum*, nec addat aliud, obligabitur ne Sacerdos singulis diebus celebrare, an solum frequenter in toto anno? Respondeo. Si per illud, celebret per annum integrum, ponemur in dubio, an Testator voluerit Missas quotidianas per annum continuum, an vero solum frequenter; certè ad hoc secundum, quod est minus onus teneretur Sacerdos, quia ex Molina *trakt. 2. d. 198. §. Si res*, Sanch. in *Decal. lib. 4. cap. 14. num. 3.* habemus sufficere quod legatum dubium observetur secundum minus: at certè mihi ex ipso modo communi loquendi videtur illud, celebret per annum integrum sine dubio significare per annum integrum, nullo die dempto, atque adeo continuo.

33. Quæres Quintò. Testator disposuit, ut die primo Lunæ Mensis recitaretur Officium defunctorum in tali Ecclesia, celebrarentur ab eisdem Sacerdotibus centum Missæ, assignato pingui stipendio. Accidit, ut dicto die sive ex legitima Sacerdotum penuria, sive quia incidit dies festus sollemnis (quo casu potius esse anticipandum Officium, & Missas defunctorum, quam postponendas ut scilicet celerius adsit auxilium animarum rectè monet Fraxinellus de oblig. *Sac. sec. 3. precept. 5. §. 6. num. 3.*) accidit, inquam, ut tali die non potuerit expleri Testatoris voluntas, poterunt alio die eas Missas, & officium celebrare Sacerdotes prædictæ Ecclesiæ, & si adhuc duret penuria Sacerdotum, celebrari continuatæ Missæ in frequentibus diebus, & sic lucrari prædictam pinguem elemosynam? Iuvat id scire, tum propter conscientiam: tum quia Hæredes, qui pecuniam debent, contendunt aliis Sacerdotibus tale Officium committere.

34. Respondeo, posse Sacerdotes, Ecclesiæ à Testatore designatos diebus sequentibus successive celebrare, & sic lucrari illud pingue stipendium. Ratio est, quia admittitur ferè ab omnibus ea doctrina: quod quando legatum aliquod pium non potest impleri in specie, impleatur modo magis simili, & conformi dispositioni Testatoris: Ita Sanch. *lib. 4. conc. cap. 2. dub. 6. num. 2.* ex Trident. *sess. 25. cap. 3. de reform. & l. legatum. ff. de usu, & usufruct. legati*. Cum ergo in casu nostro magis conforme, & magis, ut ita dicam, vicinum menti Testatoris sit, ut Missæ ab iisdem, quibus in illo pingui stipendio voluit gratificari, celebrarentur, & in eodem Templo, solo Tempore mutato, quæ ab aliis in alio Templo, illud erit præstandum, non hoc.

Atque hæc de præsentis argumento dixisse sufficit, nam casus alios similes prudens Lector solvere ex se ipso poterit.

An ratione diei festi aliquid plus recipi possit pro Missa.

35. Dubitabis Quintò. An die festivo Sacerdoti liceat pro Missa aliquid plus, quam sit consuetum accipere.

Respondeo ante hoc Decretum licuisse. Ratio esse poterat, quia, licet Missæ stipendium non sit propriè pretium, ne incidamus in Simoniam, non est tamen dubium regulari proportionaliter debere ad illius normam: sicut igitur, nullis emere volentibus, rerum pretia decrescunt, crescunt, ementibus multis, ita quia die festivo multæ Missæ appeti ad commoditatem populi solent, mercede, ut ita dicam cariore, dignus

erit operarius Missæ.

Confirmatur primò, quia Mediolani debentur Sacerdotibus accipiendi die festivo duplicem solent die feriati. Ita in *Syn. Dic. Med. 3. leg. de iure Ab. tom. 2. disp. 5. quest. 9. num. 15.* Et Consuetudinem erat stipendium Missæ feriatae duobus dos ultra eandem cerari. Missæ autem viginti. Ita in *Syn. Cremon. apud Marchin. de ord. trakt. 3. num. 2.*

Confirmatur secundò; quia eandem facultatem probaverat Sacra Congregatio alibi à Bonacina *Sacr. disp. 4. q. ult. pun. 8. num. 13.* qui testatur se Congregationi interfuisse, idemque consulesse, tum in fundamentum, quia si licet augere pro Missa solenni, idem licebit pro Missa sollemniss.

Noto tamen hoc fundamentum nisi aliud infirmum esse: Missa enim sollemnis majori labore annexa, quam privata, ideo maiore mercede digna, id quod non est in Missa privata sollemniss.

36. Hæc ante Decretum. Quid post illud? *p. 2. trakt. 14. ref. 9.* docet opinionem prædictam, scilicet possit augeri stipendium Missæ, ratione diei festivi, damnari hoc decreto Sacra Congregatio Verum Marchinus de ord. *trakt. 3. p. 2. cap. 16. num. 1.* qui scripsit post hoc Decretum, absolute approbat eandem prædictam opinionem, videtur & merito putasse hoc Decretum sibi contrarium. Scio in hoc decreto prohiberi duplicatum stipendium pro una sed profecto accipiens plus pro Missa festiva, pro feriata, non accipit duplicatam mercedem, sed unam, & quidem iustam pro festiva: quod festum duplicatam pro feriata, sicuti recipiens plus, pro una, & festo sollemni, iustum recipit, quod esset excedens, injustum, pro privata.

37. Nihilominus temperanda est hæc sententia post Decretum, tum ante. Missa enim diei festivi test à te duplicato stipendio exposci, vel quod applicationem dumtaxat, vel quod etiam ad officium. Si pro sola Applicatione, non potes aliquid percipere. Si pro Officiatura, potes. Ratio differunt, quia pro sola Applicatione, non video unde est magis possit stipendium; siquidem Applicatio diei festivæ, est semper eadem cum applicatione diei feriatae, quoad omnes circumstantias, quæ nunc in considerationem cadunt, quæ quidem Circumstantiæ satis diversæ, respectu Officiaturæ: quia hæc expressitur in festivis diebus, quam in feriatis, maiorem tunc commoditatem populi, majusque Ecclesiæ, & eius Rectoribus confert. Quamvis immerito Prælati stipendium maius, pro ipsa die festivo, quam Feria, ut vidimus supra, taxare solent.

38. Idem proportionaliter die cum Lezzan. *V. num. 23.* de Missa cantata, potes enim pro eius Officiatura plus accipere v. g. duplicatum, vel etiam triplicatum stipendium juxta mensuram laboris, non vero pro Applicatione, quia labor cantatæ est varius, & quædam major, at Applicatio est una, & eadem in cantata est in quacunque privata.

An aliquid ultra solitum stipendium accipi possit fructu ex opere operantis.

39. Hurtadus de Sacrifi. *Miss. disp. 3. diff. 8. fine. diff. 4. disp. 15.* sequens Agidium Coninch. de *Sacr. art. 1. dub. 10. num. 195.* docet celebrantem non tantum stipendium, applicare Sacrificium, nisi quoad fructum ex opere operato, non; vero quoad fructum ex opere operantis: unde Sacerdotem non habere obligationem orationes, & alia, quæ in Missa fiunt, pro eodem, offerendi. Ratio est, inquit, quia datus est stipendium solum exigit illum fructum priorum, non

vero hunc posteriorem; alias non satisfaceret Sacerdos, quando ex malo fine celebrat, tunc enim nullus adeit fructus ex opere operantis, ex quo sequitur, posse Sacerdotem aliquid plus accipere si hunc fructum ex opere operantis promittat, ad quem dandum ex vi soluti stipendij non obligatur.

40. Sed profecto hæc sententia, nullo modo est approbanda quia quamvis fructus operis operati sit proprius, & potissimum Sacrificij, qui potissimum exigitur, exigitur tameniam, & minus principalis, qui est fructus operis operantis. Cuius rei ulterior ratio est, quia communis sensus hominum petentiam, vel injungentiam, vel votivum Missam, est de toto valore ejusdem, sine ulla distinctione, qualis nimirum potest haberi à tali Sacerdote, qui celebrare debet. Habe exemplum. Erant quis à Domino fructum v. g. duorum annorum prædij: totus fructus ementi debetur, siue multus, quando ex bona dispositione terræ seu opportunitas plus minus est ferax, siue exiguus quando est sterilis Ita proportionaliter, quando Fideles exposcunt Missam à Sacerdote totum ejus fructum exposcunt, siue multum, siue ex aliquo accidenti aliquantulum deficientem, iuxta dispositionem, scilicet, in qua invenitur Sacerdos, domo celebrat.

41. Quando ergo ex malo fine, & in peccato quis celebrat, dat, quod exigitur, quia exigitur secundum suam dispositionem, quam habet, quando ex bono fine, & magna gratia celebrat, dat item, quod exigitur, quia exigitur secundum suam dispositionem, quam pariter habet. Nam propterea rationabiliter Fideles, solent querere Sacerdotem bonum, quia magis tunc laetari propter dictum fructum ex opere operantis, merito putant. Ita Fagund. alios citans præcep. Eccl. 1. l. 3. c. 6. num. 21.

42. Hic obiter resolve, Sacerdotem excommunicatum vel suspensum posse retinere stipendium suæ Missæ, si (quamvis cum peccato, & pœna irregularitatis) pro aliquo celebret. Ratio est, quia cum ipse validè Sacrificium offerat, est enim Sacerdos, dat petenti Missam, totum valorem ex opere operato, valorem vero ex opere operantis non se obligat dare, nisi sit, & quatenus illud ipse habet, ut modo diximus de Sacerdote existente in peccato. Ita Coninch. de Sacr. q. 83. num. 104. Junella disp. 14. de censur. n. 35.

An pro Impetratione unum, pro Satisfactione alterum stipendium, accipi valeat.

43. Dubitabis sextò, an possit Sacerdos recipere unum stipendium pro fructu Impetrationis, quam applicat v. g. Petro, & alterum pro fructu Satisfactionis, quam applicat v. g. Paulo.

Respondeo Quod hi fructus separabiles sunt certum est, ut patet ex supradictis lib. 2. cap. 2. §. 1. Quare ergo sine dubio Missam votivam v. g. Beatissimæ Virginis celebrando, possum applicare uni vim impetrativam, ad obtinendum à Deo aliquod Beneficium, & alteri totam vim satisfactivam pro pœna ejus peccatis debita.

44. Certum item mihi est, quod si quis expressè consentiat velle solum unum fructum, ex his possit accipere aliquid ab alio ob alterum fructum, ad quem hic etiam consentiat; volenti enim, & consentienti nulla fit iniuria, ut in simili diximus supra n. 8.

45. Sed quando quis absolute, & nihil se explendo petit Missam votivam v. g. Beatissimæ Virginis ad aliquod Beneficium impetrandum, quale est salus filij, potest Sacerdos huic tribuere totam prædictam vim impetrandi reservata sibi vi satisfaciendi, quam, alio accepto stipendio, alteri indigenti v. g. defuncto dare possit; Hoc scilicet, est, quod hic querendum proponitur.

46. Concedebat olim ut non improbabile Petrus Nauarr. lib. 2. de rest. cap. 2. dub. 6. num. 243. alique

apud Marchin. de ord. tract. 3. p. 2. cap. 16. num. 17. quia si separabiles sunt ejusmodi fructus separatim eos dare & propter eos separata stipendia accipere cur Sacerdos non possit; Negabat ex sua sententia idem Navarr. Bonacina, Rodriguez, alique apud Marchinum ibid. num. 16. cum quibus sentio, multo magis, nunc, post præsens Decretum Sacre Congregationis. Ratio præter dictum Decretum, ducitur ex sensu contrario perentium Missæ, qui (nisi contrarium explicent, vel ex aliqua circumstantia contrarium colligatur) est, ut utrumque fructum sibi acquirere velint.

47. Solum concederem, promittentem ex liberalitate uni Missam pro salute filij v. g. posse alteri eandem promittere pro Satisfactione pœnarum. Ratio est, quia cum id non faciât ex stipendio, quod totum Missæ fructum requirit, satis est si illis det id quod absolute ex intentione sua, & acceptance alterius promittit; promittit autem uni Missam formaliter prout Imperatoriam, alteri prout Satisfactoriam.

48. Quid ex voto; certe nec est impossibile te votum quod emisisti celebrandi factum ob actionem gratiarum de salute v. g. tui fratris obtenta, posse implere cum eadem Missa, quam alteri, ex liberalitate dones pro Satisfactione pœnarum, & e contra. Ratio est eadem dicta, quia satisficit formaliter intentioni promittentis & acceptantis.

An maior Devotio in celebrando, vel orationes alia extra, vel intra Missam, Ius ad maius Missæ stipendium conferant.

49. Dubitabis septimò. An si quis alias orationes, & suffragia Missam extra applicet ei qui stipem dedit pro Missa vel magno, & extraordinario affectu ipsam Missam celebret, possit recipere plura stipendia, vel talia, quæ, morali iudicio, adæquent illas orationes, vel affectum.

Respondeo. Non posse; quidquid dixerint aliqui antiquiores, Palud. in dist. 45. q. 2. a. 2. concl. 5. Sylvest. v. Missa 1. quest. 10. Adde Comitolum in Resp. mor. l. 1. de Sacr. q. 42. num. 24.

Ratio est quia qui Missam exposcit, fructum ejus ex opere operato, & operantis exposcit. Quare si eas orationes eumque extraordinarium affectum addas, quamvis laudabiliter addas, tamen addis contra conventionem, & ideo stipendium tibi non debetur is, qui id à te non petit. Secus si invitus, & nolens, illud quod nequaquam vult solvere cogeretur.

48. Multò magis displicet sententia Bordonii ref. 25. num. 13. apud Lezzan. v. Missa, n. 18. putantis, posse Sacerdotem accipere duplex stipendium, unum pro applicatione Missæ, alterum pro applicatione Indulgentiæ si Missam dicat in Altari privilegiato (poterat & addere, vel cum calculo Benedicto) cui concessa est liberatio animæ à Purgatorio. Displicet, inquam, quia, vel offerens tantam stipem petit talem indulgentiam, vel non: si primum, iam ex conventionem debes & indulgentiam: si secundum, non potes accipere mercedem de te non conventa. Adde id certè esse contra intentionem Pontificum tales indulgentias concesserunt, qui multum abhorrent ab hujusmodi fordibus negotiationibus.

49. Illud non reprobarem. Nam si quis à te petat, ut aliquam Collectam, quæ in Missis v. g. ferialibus tu ex voluntate tua potes apponere, vel petat, ut in Missa pro se particulariter ores in Memento, conscius quod ceterum totam Missam alteri ex obligatione applices, puto te stipendium integrum, si integrum, vel etiam majus elargiatur posse recipere. Ratio est, quia tunc in nihilo defraudas eum, cui Missam debes, neque pro Missa, ejusque necessitatibus partibus, seu pro fructu ex opere operato, & operantis, stipendium duplex accipis, & ex alia parte dans tam excedentem

elemosynam liberaliter dat, quam dari certe ab aliquo nunquam prohibetur.

An pro una Missa, plura à pluribus exigua stipendia usque ad iustam mercedem accipi possint.

50. Dubitabis Octavo, cui ob Missæ applicationem datur stipendium minus, quam sit lege, vel consuetudine taxatum, an possit tantum accipere ab alio quantum sufficit ad iustam unius Missæ elemosynam, & deinde unica Missa, utrique satisfacere? Respondco præscindendo ab hoc Sacra Congregationis Decreto, posse. Ita Rodt. Nugnus, Vasq. Filliuc. Scortia? apud Delug. disp. 20. de Euch. sect. 2. n. 26. Ratio est, quia non est de-fraudandus Sacerdos sua iusta mercede, supponimus enim Sacerdotem accipiendo illud exiguum, iuri suo nequaquam cessisse.

51. Quod si expressè suo iuri cessit, atque expressè acceptavit se ob illam tantam stipem velle totam Missam applicare, non posse ab alio quidquam recipere, communis doctrina est; Ita Corduba alique apud Dianam part. 2. tract. 14. resol. 7. Marchin. de ord. tract. 3. part. 2. cap. 21. num. 5. Quia, tunc, suo pacto, cui semper standum est, se ad totam obligavit, iuri suo cedendo.

Suarez tamen de Sacram. disp. 86. sect. 4. §. Vnde cont. sequenter, etiam in hoc casu posse concedit Sacerdoti pauperi, in uno eventu; quando scilicet coactus paupertate consentit, hic enim poterit ab iniusto pacto resilire seque indemnem servare. Sicut (inquit) famulus, seu operarius, cui digna merces non tribuitur, potest damnum suum rescire, etiamsi à principio ob paupertatem coactus sit pro iniusto, & inequali pretio pacisci: Et sicut, qui ob necessitatem cogitur emere triticum, pretio iniusto, potest sine iniuria, alia via se indemnem servare. Sed de hac doctrina, & exemplis dicam separatim à num. 57.

52. Hæc præscindendo à Decreto de celebratione Missarum. Quid eo iam posito; Delugo loc. cit. Diana, Marchin. loc. cit. Tamburin. de iure Abb. tom. 2. d. 5. q. 9. n. 11. timet Decretum, atque adeo docent Sacerdotem recipientem à fidei exiguum quamlibet stipem, pro Missa, totum ejus fructum pro ipso applicare delere; ni id faciat, teneri ad restitutionem.

53. Nihilominus puto adhuc posse. Favent innominati apud Marchin. dicto num. 5. Nec timendum Decretum, (concurrentibus tamen conditionibus n. 66. dicendis,) cum nobis contrarium non sit, quia non est credibile voluisse Sacram Congregationem fraudare Sacerdotes iusta mercede. Expandamus breviter verba Decreti, Deinde, (inquit) ubi plura stipendia quantumvis incongrua, & exigua collata fuerint Sacerdotibus, præcipit, ut absolute tot Missa celebrentur, quot ad rationem attributa elemosyna præscripta fuerint. Hæc Sacra Congregatio. Vbi noto primo, illud (ad rationem attributa elemosyna) nam significat Missas celebrari debere, non sicuti ab offerente absolute præscriptæ sunt, sed sicuti ab eodem, juxta rationem, & compendium data elemosynæ præscriptæ sunt. Cum igitur elemosyna non sit data nisi limitate, limitate debetur applicatio Missæ.

54. Quando ergo, ut vidimus §. 1. num. 31. Congregatio respondit se loqui de præscriptione facta ab offerente, non vero facta ab Ordinario, solum explicuit personas, quæ facere debeant præscriptionem, non vero ad quam ratam, quia hanc fieri debere, ad rationem elemosynæ datæ, dixerat in Decreto.

55. Quando item num. 32. præcipit ut ad stipendia quantumvis incongrua, & exigua etiam, data ab una persona Missæ præscriptæ celebrentur; præcipit quidem ut celebrentur Missæ ad elemosynam præscriptam, sed juxta ratam, seu ad rationem datæ elemosynæ, non vero ad merum arbitrium dantis. Scio explicationem aliorum, quos tacito nomine affert Marchinus de ord. tr. 3.

p. 2. cap. 21. num. 5. sine, sed rostra est magis ad magisque favet Sacerdotibus.

56. Noto secundo illud (sua obligationi non facere) ubi, per suam obligationem non intelligitur, quæ erat ante Decretum, hæc enim erat sua Sacerdotum obligatio, & Decretum solum imminuit, illamque inculcat, non vero inducit. Quæ ergo ante Decreti promulgationem Sacerdotum obligatiæ non astringebantur; nec in prædictis stringentur.

Examinatur Doctrina Suariz de promissione stipendii Missæ.

57. Sed age per hanc occasionem, eam Suariz nam n. 51. traditam, ducentis exemplum ad eam paupertatem, seu necessitatem aliquid iniustus expendamus; nam sic facilius ad propositam solutionem sternetur via.

58. Dico Primo. Qui ob necessitatem cogitur triticum pretio iniusto, potest alia via se indemnem servare. Ratio est, quia iniuste venditor agit, debetare cum, qui ob necessitatem emit, verè non contrahit tali pretio, ad quod extorquendum, idem venditor tam titulum habet.

59. Dico Secundo: Famulus, seu operarius, seu paupertatem cogitur minori, quam sit iustum pretium suum famulatum vendere, nunc regulariter, à multitudinem servorum non potest se occulte elargiri, nam servat, damnumque suum contra Dominum sarcire. Vide Valerium de diff. utriusque fori. 2. Villalob. in sum. tom. 1. tract. 25. diff. 13. num. 6. Ratio quia Dominus damnum patitur causa hominis famulum conducit, qui minori pretio servat, licet ret Dominus, quod hic famulus se occulte elargiret, non de illo, sed de alio in tanta multitudinem rum sese exhibentium provideret; quia igitur famulus occultè à Domino furripit illud, quod Dominus alius remitteret, nisi ipsemet famulus sua lenta exhibitione impeditur? Vnde quia famulus fuit causa damni emergentis in Domino, obligatur Dominum indemnem servare, & consequenter famulus indemnem se contra Dominum servare poterit.

60. Dixi autem (regulariter in tanta multitudinem servorum) nam si quando tale damnum non patitur Dominus; quia scilicet alium servum minori illo famulatum non invenisset, non erit famulus in mercede defraudandus. Ratio est, quia licet iniuste eggerit, mendacique dixerit se contentum esse in illo pretio, tamen de facto vendidit suum famulum dignum illa mercede; & ex alia parte patet, quod Dominus voluit famulatum illum emere, & simpliciter ad iustum pretium obligavit, nec ullum numerum, dum hunc famulum acceptat, patitur, & minimus, Dixi de facto vendidit, nam famulus pretio aliqua obsequia gratis, animoque liberali, & charitate, vel ex pietate, non potest deinde mutare voluntatem, unde nec petere ex iustitia, nec facere poterit compensationem. Bonacin. de Com. de loc. & cond. q. 7. part. 4. num. 2. Ratio est, quia legitime Dominus possidet illum famulatum, ubi liberaliter exhibitum, seu donatum, ergo de iusto nequaquam potest. Lege Molin. de contrah. lib. 1. Fagundes de contrah. lib. 5. cap. 16. Lell. lib. 2. cap. dub. 18.

61. Quæ num. 59. de servo diximus, videtur per Rebells 2. part. de obl. inst. cap. 5 §. 1. etiam, qui fatetur esse iniustitiam ex parte famuli, quando deceptio est alicuius momenti, & Decretum erat illam contrahens, etiam pretio iniusto, adeo in compensatione diminuendum esse aliquod iusto stipendio; etiam iniusto, ratione iniustitiam, & damni sequuti Domino, ob illam fraudem.

facto id consequenter non est dictum, nam si fuit vera iniuria, (ut Rebellius fatetur,) ex parte famuli non solum dimittendum aliquid est, sed totus ille excessus, quem Dominus propter illam iniuriam cogitur solvere supra id, quod promiserat, debet restitui, seu a famulo non accipi, cum totus ille excessus sit damnum sequens Domino propter illam deceptionem iniustam, ut jam dicto num. 59. diximus.

62. Dices pro Suario, cum Delugo de just. & iur. tract. 1. d. 16. sect. 2. num. 82. posse sibi hunc famulum integrè rescire, quia ipse non cogit ullo modo Dominum ad contrahendum, sed ipse liberè contrahit, & eo ipso solum subire obligationem, qua intrinsecè inest contractui, ne scilicet fiat cum equalitate pretij iusti. Sicut quando in necessitate petis mutuum promittendo usuram, non deceptus iniuste mutuantem, nam ipse potest liberè non mutuari: si tamen dat mutuum, eo ipso obligat se ad servandas leges intrinsecas mutui, & ad non accipiendam usuram. Quare non debes etiam quoad partem illi usuras dare propter fraudulentam promissionem, qua induxisti illum ad mutuum, quia mutuant ad nullam usuram partem ius acquire potuit, sed eo ipso quod voluit mutuum dare, voluit servare equalitatem naturalem intrinsecam mutui, de cuius iustificazione est dare sine lucro. Sic etiam qui in necessitate vendit infra justum pretium, non privatur etiam quoad partem, iure suo ad totum pretium, ad hoc enim voluit se implicare obligare emptor eo ipso, quod liberè voluit emere, quod idem in conductione dicendum est, cum sit eadem prior ratio.

63. Hæc Delugo, quæ certè vera sunt, si solum ipsum contractum emptionis, vel conductionis nude spectemus; puto enim, quod Dominus servum conducit, ut emptor mercedem emittit, sed iusto pretio emere, vel condere facite consentit, & ad locum omnino habet, ut modo dicimus, si quando Dominus causa servi, vel emptor causa venditoris nullum damnum patitur; at in casu nostro cum Dominus iniustum damnum patiatur, non conducendo alium servum, qui gratis, vel minori pretio liberaliter servit, poterit Dominus se compensare contra hunc famulum causam damni. Quare famulus potest se rescire quantum est ex vi contractus Dominus, quantum ex vi damni accepti, sed prævalet Dominus, quia ipse damnum patitur a famulo, si contra emptor ex vi contractus mutui non potest exigere quidpiam ultra mutuam pecuniam; at si a tali mutuo damnum sibi emergit; vel lucrum cessat, certè non ex vi contractus mutui, sed ex vi damni sequenti iuxta debitas regulas, quantum sua interest, exigere potest.

64. Ad exemplum de usurario facilis est responsio: tu enim quando mutuum petis, promittendo usuram nullo modo es causa iniusti damni usurario, nec illum iniuste decipis. Non enim hic habet jus extorquendi utrumque nec a te, nec ab alio: at Dominus habet jus accipiendi famulum alterius gratis servire volentis, unde iniuste decipitur à servo à cois mendaci promissione alleatus, relinquit illum nullo, vel minori pretio servitorem: Quid enim est iniuste decipere, si hoc non est?

Simile quid dicendum, circa aliud exemplum de vendente infra justum pretium: nam si dictus vendens est causa iniusti damni in emente, qui emeret alibi minori illo pretio, vel rem illam sibi forte inutilem non emeret, & deceptus, atque adeo invitit emittit, non potest dictus vendens decipiens se rescire; id enim convincit ratio inducta n. 63.

65. Atque ex his confirmantur ea, quæ diximus num. 59. de emente triticum iniusto pretio: hic enim non est causa iniusti damni in vendente, cum vendens nullum jus habet vendendi maiori illo pretio, jam enim iniustum supponimus, & ideo emens poterit contra ipsum occultè, si aliam viam non habet, sibi compensare.

66. Dico Tertio, in questione nostra, de expresse Missam promittente ob paupertatem, minori stipendio quam soleat, esse omnino iuxta prædicta distinguendum; nam si offerens tenem elemosynam invenisset alium (quod ex conjecturis verbi gratia, ex paupertate, & magnitudine Sacerdotum ac petentium Missas, vel simili colligendum erit) qui minori illo stipendio celebraret, non poterit Sacerdos se indemnem servare, applicando offerenti partem fructus Missæ: si non invenisset, utique posset; & de hoc posteriore solum loquendum est: Suarium existimandum est: cuius doctrinæ ratio est iam dicta, quia nimirum in priori casu Sacerdos promittens est causa iniusti damni, in posteriore non item.

An fructum Missæ specialissimum possit Sacerdos habere mercede alteri concedere.

67. Dubitabis Nondè, an Sacerdos possit accipere aliquid plus, quam sit iustum stipendium, ex eo quia fructum, qui ipsius Sacerdotis est, & specialissimum supra §. 3. num. 3. appellavimus, applicet ei, qui illud plus offert.

Respondet Aliqui concedunt, atque addunt, fructum specialissimum trium Missarum æquivalere fructui medio unius Missæ: atque adeo dignum esse integro stipendio. Sic Molpæus apud Dian. p. 2. tract. 14. ref. 14. de iur. Abb. tom. 2. disp. 5. q. 9. n. 17. alique. Ratio est (inquiunt) quia fructus specialissimus est alteri applicabilis, ergo si applicetur, dignus est sua mercede. Ans. recedens probatur paritate, quia omne aliud opus bonum, in d. & ipsa Sacra Communio, omniumque Sacramentorum participatio, si non qua meritoria sunt, certè qua satisfactoria, alteri applicari possunt. Cur ergo non & fructus satisfactorius Missæ specialissimus? Confirmatur, quia fructum medium Missæ qui dari solet aliis, sibi potest applicare Sacerdos, ergo etiam fructum specialissimum, quem sibi applicare solet, poterit applicare aliis.

68. Nihilominus alij merito negant. Ita Suar. de Sacrament. disp. 79. sect. 9. fine, Delugo de Euchar. d. d. 1. sect. 2. num. 33. Ratio (præter hoc Sacre Congregationis Decretum multum negantibus favens) est, quia quod talis fructus sit alteri applicabilis, est res satis incerta: fideles autem, cum afferunt stipendium certam, non sunt fructu incerto satisfaciendi. Adde ejusmodi fructum specialissimum fortasse ex instituto Christi ita non posse alteri applicari, sicuti fructum generalem non posse applicari aliis, diximus supra §. 1. num. 3.

69. Ad rationem Adversariorum, neganda est paritas, orationes enim ceteræ, & participationes Sacramentorum possunt applicari aliis quoad fructum operis operantis, hic enim fructus est veluti in dominio operantium. At fructus specialissimus, de quo loquimur, est fructus ex opere operato, quem fructum ex opere operato, sicuti in casu nostro, sic in dicta participatione Sacramentorum, an Christus ita instituerit, sit mera voluntate nostra aliis applicari possimus, divinate potius possumus, quam pronunciare. Quis enim scit, quod talis fructus sit sicuti fructus generalis Missæ, qui applicari non potest alteri, an vero sicuti medius, qui potest?

70. Ad Confirmationem respondeo negando consequentiam, nam quod fructus medius possit sibi, & aliis à Sacerdote applicari, habemus ex praxi perpetua Ecclesiæ, & sensu omnium fidelium: at quod similiter se habeat specialissimus, non habemus.

71. Dices: Adversariis satis esse eorundem sententiam esse probabilem; ut prudenter se gerant; Neque enim fidelis Sacerdos obligatur dare fructum certissimum, ad quem nullo modo se obligat, sed probabilem dumtaxat. Resp. negando eam opinionem esse probabilem, est enim satis dubia, & incerta, ut patet ex solutione fundata.

fundamenti ipsius, quod nihil habet, nisi duas paritates; quibus facili negotio asserri disparitas à obis potuit.

Quando contra Hæredes agi possit pro stipendio Missarum, de quibus testator disposuit.

72. Dubitabis Decimo. Quando testator, seu fundator legat, vel præscribit aliquot Missas, quid juris habeat Sacerdos vel Ecclesia contra hæredes petendi justum stipendium.

Respondet: quatuor modis in hoc se habere potest testator. Primo, volendo tot Missas, de stipendio autem mentionem non faciat, & tunc poterit Sacerdos vel Ecclesia agere coram Episcopo contra hæredes, de stipendio, secundum consuetudinem Regionis, iusto; & Hæres juxta vires hereditarias erit obligatus, illud assignare, ut constat ex dictis in responsione Sacre Congregationis à nobis allata supra §. 1. num. 34. Si autem Hereditas non sufficiat, quod recurrendum sit ad Pontificem; satis §. 2. à num. 1. explicuimus.

73. Secundo modo se habere potest testator, si velit tantam pecuniam, verbi gratia, aureos centum expendi pro Missis, sed modicum Missarum numerum taxet, verbi gratia, decem, ita ut superabundet pecunia: & tunc nisi aliud ex circumstantiis constet, censetur velle legatario liberaliter excessum concedere, beneficiumque, seu Capellaniam pinguem velle fundare, & sine dubio ad totam pecuniam subministrandam cogi debent hæredes. Idem dic, si testator relinquat prædium pro paucis Missis, quod processu temporis sufficeret ad plures, nisi tamen, ut dictum est, ex circumstantiis, vel verbis testatoris colligatur, velle, aucto Prælio, augere & numerum Missarum, de qua re iterum redibit sermo à n. 92.

74. Tertio modo posset testator velle, ut tanta pecunia expendatur pro Missis, sed numerum Missarum non taxat. Tunc, ut ex dictis supra hoc §. 2. num. 1. constare potest, numerum Missarum taxare licebit Episcopo, nec nisi ad assignatam, ut ex se patet, pecuniam obligabuntur Hæredes.

75. Quarto modo posset testator tot Missas præscribere, sed assignare pecuniam tenuem, & insufficientem, & tunc communior sententia docet in eo solum casu ab hæredibus deberi supplementum, quando testator principaliter intendit ipsas tot Missas, & consequenter tunc solum compelli hæredes ab Episcopo posse. Ita Bart. Surd. Mantie. alique apud Sanchez lib. 8. de matr. disp. 1. num. 36. Valsq. in Opusc. de Testam. c. 8. alique. Ratio est, quia tunc Testator præsumitur in animæ suæ commodum voluisse omnino bonum illud spirituale, quacumque impensa, data capacitate hæreditatis.

76. Illud igitur, in hoc quarto modo remanet, & quidem difficile explicandum, quæ ratione dignoscere valeamus, quod Testator intendat principaliter tot determinatas Missas, quando ejus verba sunt ambigua, non facile apparet, quid principaliter intendat, ut Missas, ne celebrari, an tantam, & non majorem pecuniam summam in Missis insumi; si enim verba essent clara, nulla investigatione indigeremus, sed mens Testatoris, ad unguem esset servanda.

77. Variæ Regulæ traduntur à Doctoribus modo citatis. Illa inter cæteras, ut melior excipitur, quæ est communis in similibus dubiis dispositionibus. Quando testator demonstrativè apponit quantitatem pecuniæ, quæ pro Missis assignat, tunc principaliter intendit tot Missas. Quando verò apponit quantitatem pecuniæ taxativè, tunc minus principaliter intendit ipsas tot Missas, cum principaliter solum intendat tantam pecuniam taxatam insumi, & non amplius.

78. Sed ecce iterum difficultas: æquanam ratione id ipsum cognosci possit: Afferam breviter tres mo-

dos, seu regulas; nam suse invenies apud hunc passim.

Primus modus est ille, quem ex Felino, Castro, & Moquetæ tradit Marchinus de ord. in p. 2. cap. 22. à num. 7. In prædictis, scilicet, in dispositionibus esse verborum ordinem attendendum, nam quod primo profertur, principaliter intendit Testator, dicendum erit: quod secundo loco profertur, & principaliter tot Missas intenditur; in quo Missas celebrandas, deinde verò approbatur ratio pecuniæ: demonstrativè erit talis pecuniæ ratio, & principaliter tot Missas intenditur; in quo non ad assignatam solum pecuniam, sed etiam supplementum obligabuntur Hæredes. At verò, contra, primo loco assignetur tanta pecunia, de subdat, quot Missas sint celebrandæ, & velle se habebit talis assignatio pecuniæ, & minus principaliter intenditur, atque ad solum assignatam pecuniam, non verò ad amplius taxatam hæredes.

79. Secundus modus. Si legatum exprimitur ea perfecta oratione; tunc censetur factum esse si duabus, præsumitur factum demonstrativè. Tunc; illa sunt verba taxativa, quæ sunt perfecta sola absque dependentia aliorum verborum, sensum perfectum ab alio quopiam distinctum sunt demonstrativa, quæ dependent ab aliis, & non habent sensum perfectum sine illis, seu videntur ab illis. Exempli gratia. Si testator ita legat: *Aggravo hæredem meum ad dandum Petro aureos triginta ex fructibus talis fundi pro omni quotidiana.*

Hoc legatum factum est taxativè, quia facta oratione factum est. Si vero ita dicat: *Aggravo hæredem meum ad dandum Petro aureos triginta ex talis fundi redditibus persolvi pro omni quotidiana.* Hoc legatum stat demonstrativè, quod est per duas distinctas Orationes. Aliter, si legat: *Aggravo hæredem meum ad dandum aureos triginta, lubeo ex talis fundi redditibus persolvi pro omni Missa quotidiana.* In priore ergo dispositione, pecunie, seu imminuto fundo compellitur hæres ad supplementum, in posteriore non compellitur. Ita Boninus, Gavanti. Sanch. Bonacin. alique citati à Prælio. de ord. tractat. 3. p. 2. cap. 22. num. 6. quæ probat.

80. Uterque ex his modis suis difficultatibus notatur, ex quibus se extricare, domi luti perit variis limitationibus, & sublimitationibus quantarum, taxatam minus reddunt expectant. Continent bonorum strinan, non inficior, & ad Testatoris mentem indagandam conducunt nonnihil aliquando, sed non omnino satisfaciunt. Primo enim in utroque modis res à Notario, seu Scriba dependebat, qui vel oratione, vel multiplici, vel priore, vel posteriore loco, legatum, suo arbitratu, & sine ullo debito habere solent. Secundo quia ex primo modo, legatum quod si ita loquatur testator, *Volo decem Missas quinque Iuliiis dandis; Missæ decem sunt omnino celebrandæ, quacumque expensa, quia primo loco profertur.* Si verò ita, *Pro quinque Iuliiis dandis decem Missis; Non decem, sed quinque sunt celebrandæ, quia profertur secundo loco, quod demonstrativè credibile est, quia prorsus in utraque dispositione eodem videtur esse testatoris mens. Tertiò, quia legatum modo non ab simile quid incommodum apparet. Ego profecto non sum tam perspicax, ut possem dignoscere rationabile discrimen. Nonne idem legat (aureos triginta ex fructibus talis fundi persolvi) & (aureos triginta, quos lubeo ex talis fundi redditibus persolvi) cur igitur in una dispositione hæredem obligat in altera non item?*

81. Putant igitur Tertio alij (sed ipsi videntur) probandam esse Brixiani opinionem (quam citat Prælio).

ponunt Berous, & Guido Papa apud March. de ord. *tratt. 2. part. 2. cap. 12. num. 2.* docentis, ubi Testator meminit quantitatis solvendæ pro Missis, (idem dicunt in similibus dubiis dispositionibus pro quacunque materia) quamvis quantitas sit insufficientis ad dispositas Missas, non tamen hæredem, nisi ad quantitatem assignatam, & nullo modo ad supplementum. Ratio est Primo, quia ex quo testator meminit quantitatis pecuniæ, præsumitur illam principaliter, & taxativè voluisse, & non aliam infumam, quia talis est natura amoris pecuniæ, ut homines in similibus dispositionibus communiter mentem maxime apponant ad deliberandum de quantitate infumenda; Vnde, si assignant, multum deliberat eam assignant, atque adeo principaliter, & taxativè. Secundum, quia, ut lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 4. diximus, non est imponendum onus grave, nisi certò de illo constet, ac nunc non certò constat, quia testatoris verba, de quibus agimus, dubia sunt. Tertio, quia in dubio melior est conditio possidentis. At nunc Hæres eam possidet. Quarto, docent non ignobiles Doctores (Mol. Sanch. Menoch. Mantica, & Bonac de contr. disp. 3. quæst. 17. part. 7. m. 7. addens Sanchez esse pro hac opinione in summa, cap. 13. m. 8. & cap. 15. m. 49. licet sibi contrarium lib. 3. de marim. d. 18. num. 24.) semper præsumi Testatorem voluisse gravare hæredem, quam minimum possibile est, l. unum. ex sam. §. si rem, ff. de legat. 2. & in dubio semper fieri interpretationem pro hærede contra legatarium, vel fideicommissarium, l. apud. Jul. §. Scio, ff. de legatis 1. nec eandem esse rationem de legatis etiam piis, ac de testamentis, cum Testamenta ample explicanda sunt, l. in testam. ff. de reg. jur. non ita legata, quantumvis pia. Cum igitur hic præcipue agamus de legatis Missarum, & quidem dubiis, Interpretatio non pro legato, sed pro hæredibus facienda est, adeoque ad nihil, nisi ad assignatam nominatim pecuniam, sunt hæredes compellendi.

Hæc nobis, quæ Iurisperitorum sunt propria, rudi Mineræ insinuasle sufficiat. Certe Fraxinellus de Sacerd. oblig. lib. 4. §. 24. num. 2. ex hoc capite, quia Testatores Communiter curant gravare suos hæredes quam minimum possunt, unde non sit certum, quod præsumi possit mentem illorum fuisse, ut aucto decursu temporis Missæ stipendio, hæredes teneantur ad augendum stipendium colligere non esse impossibile non teneri. Esto teneantur etiam, probabiliter doceat cum aliis Diana part. 2. tratt. 14. resol. 17.

De Hære pro Missis legatis debeat stipendium, quod currit tempore dispositionis, an tempore executionis?

83. Dubitabis Vndecimo, quando Testator non expressit quantitatem pecuniæ, sed disposuit ut celebrentur Missæ v. g. in perpetuum, si contingat tempore dispositionis fuisse majus, vel minus Missæ stipendium, quam tempore, quo actu sunt celebrandæ, teneantur hæres ad pretium currentis, tempore dispositionis, an tempore executionis.

84. Dico teneri ad currentis tempore executionis. Ita Barrol. Gevin. Monera apud March. de ord. tratt. 3. part. 2. cap. 22. num. 9. Ratio est, quia in tali dispositione Testator respicit principaliter ad tot Missas, ut ex supradictis constat, ergo præsumitur eas voluisse, quocunque dato stipendio, quod currit, quando dicendæ sunt Missæ, quod est tempus executionis.

85. Illud tamen adverte, quod si hæres negligenter se habuerit, nec curaverit Missas pro anima testatoris, intra competentis tempus celebrari (quod tempus si a testatore præscriptum non fuerit, quantum sit colligetur ex mox dicendis §. 9.) certe propter damnum, quod, causæ hæredis, inferretur Defuncto, si Missæ non celebrentur: supplere omnino illud, quod deest, ut ex se patet, dicentis hæres tenebitur.

Quid fiet de Decursu non solutis antea pro Missis, sed nunc redditus?

86. Dubitabis Duodecimo in hunc modum. Hæres quidam Testatoris, qui legavit centum aureos supra quandam fundum pro Missa quotidiana celebranda à Monasterio per decem annos non solvit talem summam, unde nec celebrare fuit tunc Missæ, reddit nunc Monasterio mille aureos, fructus scilicet, decem annorum præteritorum, potestne Monasterium illos retinere?

Respondeo, posse cum onere celebrandi Missas respondentes decem annis; Quod superest Monasterij est. Ratio est, quia fructus legati legatario debentur cum eodem onere, quo legati fuerunt. Ita Molina tom. 2. de infir. d. 20. §. 2. alique.

87. Quid si fuerint legati Sacerdoti Capellano v. g. talis Ecclesiæ: cum enim hic unus Sacerdos occupandus sit ad explendam quotidianam Missam, quæ deinceps celebranda erit ad Missas præteritas supplendas non sufficit.

Respondeo. Suppleat per alios, sicut supplere etiam Monasterium per suos varios Sacerdotes, potuit, quodque superest, Capellani erit propter eandem rationem modo dictam: per illam enim pinguius elemosinam præsumitur Testator Capellano, sicut Monasterio benefacere voluisse.

88. Vnum adverterem. Nam si redditus, seu elemosyna legata, esset Missis adæquate respondens, hoc est, non esset pinguis seu excedens, tunc non statim præsumere oportet. Testatorem voluisse Capellano gratificari, posset enim tunc dici solum illum voluisse merum numerum Missarum. Quare si eveniret casus prædictus, quando pro Missis non celebratis redderetur magna summa, distinguendum esset. Si enim ex circumstantiis colligatur Capellano voluisse Testatorum gratificari, ut si Capellanus fuisset Testatoris consanguineus, concivis, pauper, &c. Capellano cum prædicto onere faciendi celebrare Missas non tunc celebratas competeret illud ius faciendi celebrare. Sed si id non colligatur, posset hæres ex se facere supplere per alios. Ratio est, quia in priore casu, quando gratificatus fuit Capellanus, ipse ius videtur habere legati, in posteriore, solum ipsa Missæ celebrandæ.

Si tale legatum fuit additum loco, An reddita summa pro præteritis Missis requiratur omnino, ut Missæ celebrentur in loco à Testatore designato? colligetur ex dicendis infra c. 2. §. 1. a. n. 5.

Quid fiat si census relictus pro Missis pereat?

89. Dubitabis Decimotertio. Si census relictus pro Missis pereat in totum (nam si ex parte diminuat, quomodo recurrendum sit ad Pontificem supra §. 2. a. n. 1. vidimus) ad quid teneatur Ecclesiæ?

Respondeo, si cum sua culpa, tenetur, ut certum est, relatrice totum damnum, si nulla sua culpa, ad nihil obligatur. Ita Fraxinell. de oblig. Sacerd. lib. 4. m. 27. Ratio est, quia Ecclesiæ obligatur propter stipendium, & sub illo Testator eam obligavit: at hoc iam deest ergo, &c. Sanè ita accidit in Beneficio quocunque, quod datur propter Officium percunte enim fructu Beneficii, cessat obligatio ad officium. Nec tunc est recurrendum ad ullum Superiorem, si enim perit census, ad quid moderatio petenda erit?

Quid si non pereat, sed minuaturs census, & non possit adiri Pontifex?

90. Dubitabis Decimoquarto. Quid si ita diminuat propter aliquod caput ex dictis §. 2. n. 1. Ut stipendium fiat evidenter minus infimo iusto, nec hæres suppleat; & Capellanus non possit adire Pontificem?

Respondeo. Castrop. de Sacram. tratt. 22. d. vinca de Euch.

Euch. p. 15. n. 7. qui non meminit hujus Decreti de Celebratione Missarum, docet quando adiri non potest Ordinarius (dicamus nos post Decretum) quando adiri non potest Summus Pontifex, qui stipendium taxet, Missasque diminuat, probabile esse, posse Capellanum ex se diminueret, seque indemnem servare; esse enim id de jure naturæ, contra quod Decreta hæc Sacre Congregationis non præsumuntur agere. Cæterum monet id moraliter contingere non posse. Dum enim Capellaniam voluntariè admittit, illam retinet, Superioremque non adit, sibi imputet, atque adeo tenetur integrè satisfacere.

91. Sed certè casus non est tam rarus, ut moraliter contingere non possit, accidit enim sæpè, ut quando Capellanus admittit onus, census fuerit sufficiens, deinde sine culpa diminuat; & ex alia parte, si propter paupertatem, sive propter aliud, non possit adire ad eum, cui licet numerum Missarum temperare. Vide tamen id, quod mox notabo n. 96.

Quod census pro Missis differtur solvi, quid faciendum, dicitur §. 9. n. 12.

Quid fiet si census pro Missis relictis augeatur.

92. Dubitabis Decimoquartò. Sic reliquit Monasterio Testator domum, vel vitidarium, ut ex pretio locationis, vel fructu dicantur Missæ: crescunt arbores, crescitque ex concursu populi pretium locationis, suntne augendæ Missæ?

Respondeo, posito, quod constet noluisset Testatorem pingui redditu benefacere Monasterio, nec taxasse Missas modo dicto à num. 72. sed voluisse ex toto redditu Missas celebrari, aio esse distinguendum cum Fraxinel. de oblig. Sac. sect. 4. §. 25. Si enim Viridarij, vel domus locatio crescat ex indultia Monasterij, quia scilicet arbores plures plantavit, vel officinas domus auxit, vel quid simile, non erit augendus Missarum numerus, quia illud augmentum est fructus indultie Monasterij: At si ex natura sua arbores creverint, vel casu ex frequentia populi crescit domus locatio, tunc augendæ erunt Missæ. Ratio est, quia voluntas Testatoris est, ut totus fructus rei sue pro Missis expendatur. Adde contrarium eandem esse rationem, si ergo diminuta locatio, vel fructu diminuentur & Missæ modo supradicto, ergo aucto redditu, & Missæ erant augendæ.

93. Una potest esse exceptio, quando raro contingit tale augmentum: & aliquando etiam raro fortasse fuit decrementum: tunc enim unus annus compensatur cum alio, ut mox in simili dicam n. 96.

94. Quid, si, eo tempore, quo augetur talis redditus, inveniatur, quod etiam sit auctum stipendium Missæ, poterint tunc compensari incrementum redditus cum incremento stipendij? Respondeo. Puto posse cum Rodriguez tom. 4. Summæ, cap. 12. de Missa. num. 10. quia tunc servatur æqualitas inter augmentum utriusque.

Quid fiet si augeatur taxa stipendij Missæ?

95. Dubitabis Decimosexto. An si censu pro designatione tot Missis invariato, crescat taxa stipendij Missæ v. g. erat medius Iulius, fiat (Episcopo sic disponente, vel communi praxi sic acceptante) unus interger Iulius: An, inquam, possit diminui, numerus Missarum? Respondeo, posse diminui cum autoritate Pontificis, & hanc esse unam ex causis moderationis Missarum, ut diximus supra: & in casu necessitatis idem posse affirmari, quod modo ex Castropalao num. 90. insinuamus, paritas rationis videtur ostendere, ut scilicet Ecclesia vel Capellanus se indemnem servet, neque enim præsumit Testator in tali necessitate injustè eos aggravare voluisse. Ita Bordonus ref. 35. num. 27. Aversa de Eucharist. q. 11. sect. 18.

96. Illud tamen tum in hoc, tum in casu, de quo num. 89. diximus, noto perlibenter. Si per aliquos praeritos Ecclesia habuit stipendium pro prædictis augmentis, ut esse consuevit, quando pinguem Capellanum ut legatum fundavit Testator, non posse statim diminui Missas prætextu, quod taxa stipendij creverit, vel decreverit census. Ratio est, quia sicuti antea fuit commodo tuo, ita tuo incommodo stare nunc debet defectumque hujus anni compensare congruum est cum aliorum annorum excessu, ut modo, in simili num. 97. dictum est.

Quare tam hic, tum in dictis num. 91. & 93. judicium prudentis est decidendum, quando excessus, vel defectus est tantus, ut merito diminutio, vel auctio Missarum facienda sit.

Quid si taxa stipendij decrescat?

Vbi,

An Religiosus stare debeat taxa facta ab Episcopo?

97. Dubitabis Decimosextimo. Quid contra fiat, si, invariato dicto censu pro tot determinatis Missis, decrescat taxa stipendij? Erat v. g. unus Iulius, fiat medius Iulius, eritne augendus numerus Missarum?

Respondeo. Si ex circumstantiis constet Testatorem noluisset Ecclesie pinguem redditum relinquere, augendum puto. Ratio est, quia tunc in casu huius dubitationis Testator præsumitur velle censum equari Missis, & Missas censui: At si id non constet de legatum, seu Capellania fundata præsumitur obligatè, non puto augendum, quia tunc præsumitur Testator suo Capellano, ut assolet benefacere voluisse, puto quod determinatas Missas præscripsit, & nihil aliud explicuit.

98. Sed dum meminimus taxæ stipendij, datur occasio querendi: Vtrum si Episcopus taxat unum Iulium v. g. deberi pro una Missa, obligetur Religiosus exemptus stare huius taxæ: An potius possit à voluntate dantis recipere duos Iulios, posito quod hoc sit stipendium summum, quod currit abstrahendo ab Episcopi legitima taxâ? Respondeo. Si voluntate dantis, tanquam pinguis elemosyna; tam Regularis quam Sæcularis, potest, quia taxa Episcopi non excedit liberalitatem Fidelium. Difficultas ergo sola consistit, quando quis det illud plus tanquam stipendium Missæ, aliter omnino non daturus, in quo casu certum sit Sæcularem Sacerdotem debere taxâ à suo Superiore legitime constitutâ se conformare, puto merito dubitari: An id etiam debeat Religiosus exemptus.

99. Dico hanc questionem similem esse illi: An Ecclesiastici teneantur stare taxis, & metis in pretio rerum, quas Principes sæculares taxant; ita enim Ecclesiastici non sunt Principibus sæcularibus subditi, sicuti exempti non sunt subditi Episcopis. Quoniam ergo communior, & vera opinio est illos debere stare metis taxatis à Principe, si non directè, ceterè consequenter ex eo, quod posita tali metâ pretium justum talis rei non erit indivisibiliter, nisi jura illam metam, unde si quis plus accipiat communitatem accipiet, quia sumit ultra debitum rei pretium. Ita Molina, Vasquez, Bonacin. aliique, quos sequitur & citat Castropal. tom. 1. tract. 3. de legum. d. 1. part. 24. §. 6. num. 1. Ideo etiam in casu nostro, posito, quod Episcopus taxat dandum pro stipendio Missæ, unum verbi gratia, Iulium, unus Iulius erit Missæ indivisibile stipendium, quare quicquid ex hoc solo titulo accipietur, contra justitiam erit. In tali enim Missatum, licet non interveniat vera venditio, & emptio, quia esset Simonia, tamen ut alibi innuavimus, proportionaliter ad veram venditionem, vel emptionem, etiam in Missatum casu debetur.

debemus. Scio Navarr. & Bonac, apud Castrop. loc. cit. negare Ecclesiasticos saltem sub mortali taxis Principum facultatem subdi, unde idem puto dicturos in casu nostro de stipendio Missæ, sed illis ego propter rationem à nobis modo dictam assentiri non possum.

An Capellanus teneatur pecuniâ expendere ad ornatum Altaris.

100. Dubitabis decimo octavo. An Capellanus obligetur tum ad Missas celebrandas, tum ad conquirenda Altaris ornamenta?

Respondeo, si sufficiant redditus tum ad designatas Missas, tum ad necessaria Altaris, teneri ad utrumque. Ad ipsum enim pertinet totum onus Capellaniam, sicuti onus Beneficij ad Beneficiatum: qui enim sentit commodum, & incommodum sentire debet. At si non sufficiant, distinguendum est. Si Capellania est pinguis, ita ut per antecedentes annos supra justum stipendium Missæ aliquid habuerit Capellanus, licet nunc hoc superfluum cessaverit, potest teneri. Ratio est, quia de toto Beneficio, seu redditu presumendum est provideri debere (quando aliunde provium non est) tum Altari, tum justo Missæ stipendio, computato anno faciendo cum sterili. Si vero Capellania non est, nisi ad justum Missæ stipendium, censetur non teneri, quia secus tuis stipendiis militares, quare tunc qua ratione possit quid retineri de stipendio dicam infra §. 5. n. 7.

Justum autem stipendium computare potes in tui favoris illud: quod forte in tua Civitate est medium, sed justum, si Episcopus illud legitime id est indivisibiliter non taxaverit, tunc enim juxta hoc, & non juxta tantum tuas taxationes taxare debes. Dixi (in tui favoris) nam nisi Fundator contrarium expresse, presumitur noluisse suum Capellanum stipendio infirmo, licet justo, aggravare voluisse. An hæc præsumptio possit extendi ad concedendum tibi stipendium summum, aliis judicantur relinquo.

101. Docet Fraxinel. de oblig. Sacra. tit. 4. concl. 5. §. 5. Capellanum non teneri facere restitutionem Missarum si forte pecuniâ expendit ad ornandum quomodoque Altare. Sed est distinguendum. Si enim sunt ornamenta, necessaria (& quidem necessaria iudico, quæ cum decoto Altari conveniunt, ut sunt aliqua congrua paramenta Mappæ, &c.) Fraxinello assentior, secus, si sunt ad ostentationem, his enim cum jactura suarum Missarum fundatorem non consensisse putandum est. Illud item eidem docto auctori post factum, sed non ante, concedo. Nam si bona fide id jam fecisse nunc inveniantur Capellanus, non esse obligandum ad Missas de suo supplendas puto, quia ea ornamenta jam denique in Altari, atque adeo Dei cultum cesserunt, nec mihi persuadere volo in tali bona fide Fundatorem voluisse suum Capellanum urgere, imò non urgeret Capellanum in tali casu, sed ipsum Altare, cui attributa sunt ornamenta, nec in his factus est ditior Capellanus, sed Altare.

An compensare stipendium Missæ sibi non solvitur aliquis possit.

102. Dubitabis decimonono in hunc modum. Hæres, vel quilibet cutavit, ut Sacerdos, pecunia credita, eorum Missas celebraret, quibus celebratis, stipendium ei Hæres non solvit. Post multum tempus idem obligatus præteriti debiti affect centum Julios eidem Sacerdoti, ut eorum Missas celebraret, licetne huic Sacerdoti eos recipere, & quia non habet aliam viam recuperandi stipendium celebratarum Missarum, sibi id compensare, non celebrando Missas nunc postulas?

Respondeo: Posse. Colligitur ex Peyrino tom. 3. cap. 1. n. 17. quatenus docet si Monasterium fecit expensas, ad recuperandum stipendium pro Missis jam celebratis, nec eas recuperare alio modo à Petro, qui illas Mis-

sas petiit, valeat, nisi retinendo partem elemosynæ, quam forte idem Petrus pro aliis Missis celebrandis offerat, posse diminueret has alias Missas, & sibi iuste expensas factas compensare. Ratio esse posset, quia propter justam compensationem potest sibi refarcire damnum, si Sacerdos in casu nostro, si Monasterium in casu Peyrini. Sibi ergo imputer ille, qui stipendium celebratarum non solvit, si postulas nunc Missas non habet.

103. Certè in hac doctrina illud difficile mihi est, nam fac Missas celebrandas esse pro anima purgante, vel pro impetranda sanitate alicuius, non erit æquum, ut hi patiantur damnum in re tam gravi ob delictum debitoris. Alius, etiam si anima, & infirmus ad eundem debitorem pertineant. In illo igitur solum casu prædictam recompensationem admitterem, quo constaret totum damnum esse solius debitoris, & nullo modo tertij.

§. I V. Super. illud §. 1. num. 9. Id verò ut deinceps, &c.

Vbi revocantur Privilegia Religiosorum.

1. Quoniam circa minuendum numerum Missarum concessa fuerunt à Summo Pontifice nonnulla Privilegia, ea hic universa in futurum revocantur.

Et quia per illud (in futurum) denotari videbatur non revocari dicta Privilegia, quoad onera suscepta de præterito: ideo dubitatum fuit. An illud (in futurum suscipiendis) intelligeretur de suscipiendis post privilegium? Respondit Sacra Congregatio esse intelligendum, ut vidimus §. 1. n. 3.

Ex qua responsione declaratur, ut notat ex Bordonò, Lezzana tom. 3. V. Missa, num. 15. hanc revocationem Privilegiorum esse etiam quoad onera suscepta ante Decretum, si suscepta fuerint post privilegium, non verò esse revocata, si talia onera fuerint suscepta ante Privilegiorum concessionem.

Quanam Privilegia hic revocantur.

4. Circa quæ dubitabis primo, quanam sint ejusmodi Privilegia? Respondeo, esse fere sequentia.

Primum est Julij II. & Leonis X. Nam Julius II. apud Confectum in Bulla 7. Julij I. concessit Generali Minimorum Sancti Francisci de Paula, ut in Visitatione, vel alias ubi forte contingeret Fratres multarum Missarum obligationibus prægravati, quibus satisfacere non valerent, dispensare posset, ut unam Missam cum novem collectis, hoc est, cum novem Orationibus, celebrando, satisfacerent pro novem obligationibus, petinde ut si novem Missas celebrarent, & cum septem Collectis pro septem, & sic infra descendendo, &c. & interim, qui eas Missas fundaverant, participes essent omnium bonorum talis Religionis.

3. Hæc concessio, quia facta fuit nuncupatim Francisco Binect tunc Generali, ideo Successor obtinuit à Leone X. apud eundem Confect. in Bulla 8. Leonis X. idem Privilegium universaliter his verbis. Cum autem Fratribus pro illorum sustentatione, aut alias, devotionis causa, duo baiocchi, seu septem quatrini moneta Julia, pro celebratione unius Missæ, per Christi fideles communiter dari consueverit, &c. Et infra: Nos omnibus Fratribus domorum dicti Ordinis in partibus Alemannia, & Boemia pro tempore existentium, ut de cætero, perpetuis temporibus, in celebratione unius Missæ novem, vel septem commemorationes, ad eorum devotionem, pro tempore recitata, pro septem, vel novem specialibus & integralibus Missis, etiam si illa specialiter de Requiem forent celebranda, vel de quibuscunque Sanctis, vel alia quomodocumque etiam si pro illis recitandis elemosynam receperint, seu in posterum reciperent plenè satisfacere valeant, concedimus.

2. Hoc Privilegium, licet sit concessum particularibus illis Fratribus Alemannia, & Boemia, tamen concessum intelligitur, & aliis. Ratio est, quia (ut notat

P. Rodri